

2024-2026 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ ԾԱԽՍԱՅԻՆ

ԾՐԱԳՐԻ ԵՎ 2024 ԹՎԱԿԱՆԻ

ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՅՏ

Պետական մարմինը՝

Սահմանադրական դատարան

Հայտի հաստատման
ամսաթիվը՝

1. ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ԹԻՐԱՆՆԵՐԸ ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ

Նպատակ. ՀՀ սահմանադրական դատարանի հիմնական նպատակն է ապահովել սահմանադրության գերակայությունը: Սահմանադրական դատարանի գործունեությունը համահունչ է ՀՀ կառավարության որդեգրած զարգացման քաղաքականությանը: Սահմանադրական դատարանը իր գործունեությամբ աջակցում է հասարակության արժանապատիվ կյանքի պայմանների բարելավմանը, միջազգային իրավունքի հիման վրա պետությունների հետ բարիդրացիական, փոխշահավետ հարաբերությունների հաստատմանն ուղղված արտաքին քաղաքականության իրականացմանը:

Թիրախ. Սահմանադրական դատարանի տարեկան հաղորդումներում բարձրացված հիմնախնդիրների մեծ մասը պահպանում է իր արդիականությունը, քանի որ Օրենսդրության մեջ առկա բացերը հայրենական իրավունքի թերևս ամենաարդիական հիմնախնդիրներից են, ուստի օրենքների որակին և իրավակիրառ պրակտիկայում դրանց տրված մեկնաբանությունների առնչությամբ Սահմանադրական դատարանի բարձրաձայնած մտահոգությունները հաճախ մնում են անարձագանք: Իրավակիրառ գործունեության մեջ հաճախ է իրեն զգացնել տալիս կոնկրետ հարաբերության իրավական կարգավորման բացակայության կամ թերի կարգավորման արդյունքում ծագող գրեթե փակուղային իրավիճակը: Այն պայմանավորված է հասարակական հարաբերությունների զարգացմամբ, գործող օրենսդրության հիմնական սկզբունքներով, էությամբ և բովանդակությամբ: Պատճառ կարող է հանդիսանալ նաև հետևյալ մարտնչումը՝ իրավական նորմը սահմանադրական արդարադատություն իրականացնող մարմնի կողմից ճանաչվել է հակասահմանադրական, սակայն իրավասու իրավաստեղծ մարմինը չի գործում բավարար օպերատիվությամբ, այն է՝ ողջամիտ ժամկետներում միջոցներ չի ձեռնարկում հակասահմանադրական ճանաչված իրավական նորմով կարգավորված իրավահարաբերությունները կանոնակարգող նոր նորմ ընդունելու համար, կամ երբ օրենսդրությունը կյանքից հետ է մնում նոր հասարակական հարաբերությունների ծագման արդյունքում, կամ երբ ընթացիկ օրենսդրությունը հետ է մնում սահմանադրական կարգավորումից և այլն: Օրենսդրական բացի հաղթահարման միջոցներից է նաև ժամանակավոր իրավակարգավորումներ նախատեսելը՝ մինչև օրենսդրի կողմից համապատասխան նորմերի ստեղծումը: Օրենսդրական բացերի հաղթահարումը ոչ միայն ՍԴ-ի որոշումների սահմանադրահիրավական մշակվածության աստիճանն է, այլ նաև վերջիններիս պարզաճ կատարումը հասցեատերերի կողմից: Հանրային իշխանության տարբեր մարմինների և պաշտոնատար անձանց կողմից նկատվում է դրանց նկատմամբ ոչ համարժեք վերաբերմունք, ինչի արդյունքում ՍԴ-ի կողմից մարտնչված հիմնախնդիրներն անհրաժեշտ իրավական լուծումներ ստանալու փոխարեն կասկածի տակ են դրվում անգամ Սահմանադրական դատարանի որոշումները կամ որոշումներով արտահայտված իրավական դիրքորոշումները: Վերջին հանգամանքը կարող է էականորեն վնասել ՀՀ իրավական անվտանգությունը և չի բխում հանրային իշխանության մարմինների միջև փոխադարձ հարգանքի և համագործակցության սկզբունքի էությունից, որպիսի պայմաններում արհեստականորեն խաթարվում է դատական իշխանության հանրային վստահությունը:

ՀՀ սահմանադրական դատարանը իր գործունեությամբ առընչվում է ՄԱԿ-ի կայուն զարգացման 5-րդ և 16-րդ նպատակների հետ:

5-րդ նպատակը /գենդերային հավասարություն/ ամրագրում է կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների երաշխավորվածությունը ՀՀ սահմանադրությամբ:

6-րդ նպատակի /խաղաղություն, արդարություն և ամուր հաստատություններ/ հետ կապված «2007 թվականի հոկտեմբերի 25-ին Լանզարոտում ստորագրված «Սեռական շահագործումից և սեռական բնույթի բռնություններից երեխաների պաշտպանության մասին» Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիայում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործով Սահմանադրական դատարանն իր՝ 31.03.2020թ. ՍԴՈ-1519 որոշմամբ արձանագրել է հետևյալը.

1) Կոնվենցիայով ամրագրված պարտավորություններում «օրենսդրական կամ այլ միջոցներ» եզրույթը Հայաստանի Հանրապետության համար կիրառելի է Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական կարգավորումների շրջանակներում, այլ կերպ՝ եթե տվյալ հարցը ենթակա է լուծման միայն օրենսդրական կարգավորումներով, այն չի կարող լուծվել այլ միջոցներով,

2) Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածով ամրագրված՝ երեխաների իրավունքները խթանելու և պաշտպանելու համար անկախ իրավասու ազգային կամ տեղական կառույցներ ստեղծելու կամ նշանակելու պարտավորությունը չի ենթադրում պարտադիր նոր մարմնի ստեղծում, և այդ պարտավորության իրականացումը կարող է ապահովվել Հայաստանի Հանրապետությունում արդեն իսկ գործող իրավասու մարմնի գործունեության շրջանակներում:

3) Սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ Կոնվենցիայով Հայաստանի Հանրապետության կողմից ստանձնվող պարտավորությունները պետք է իրականացվեն վերաբերելի սահմանադրական արժեքների պահպանության պայմաններում, մասնավորապես՝ հաշվի առնելով Սահմանադրության 16-րդ հոդվածի (մանկության հատուկ պաշտպանության մասով), 36-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 37-րդ հոդվածի, 86-րդ հոդվածի 6-րդ կետի սահմանադրական բովանդակությունը:

4) Միաժամանակ Սահմանադրական դատարանն անհրաժեշտ է համարում ընդգծել, որ Կոնվենցիայով նախատեսված՝ երեխաների փարրական և միջնակարգ կրթության ընթացքում սեռական շահագործման ու սեռական բնույթի բռնությունների հետ կապված վրանգների, ինքնապաշտպանության միջոցների մասին տեղեկությունները տրամադրվեն՝ պարտադիր հաշվի առնելով երեխաների հասունության մակարդակը և նրանց զարգացող կարողությունները, ինչպես նաև ապահովելով նրանց լավագույն շահի առաջնահերթ պաշտպանության նկատմամբ պետության արդյունավետ վերահսկողությունը՝ ի կատարումն պետության՝ մանկության հատուկ պաշտպանության սահմանադրական պարտականության:

5) Սահմանադրական դատարանը հարկ է համարում նշել, որ Կոնվենցիայով Հայաստանի Հանրապետության կողմից ստանձնվող պարտավորությունների կատարման անհրաժեշտ օրենսդրական երաշխիքների ապահովումը և իրավակիրառական պրակտիկան պետք է ներդաշնակ լինեն սույն որոշման մեջ արտահայտված իրավական դիրքորոշումներին:

6) Սահմանադրական դատարանը փաստում է, որ Կոնվենցիայով Հայաստանի Հանրապետության կողմից ստանձնվող պարտավորությունները հատկապես վերաբերելի են Ազգային ժողովի ու Կառավարության լիազորություններին, և Կոնվենցիայի վավերացման նպատակահարմարության հարցը գտնվում է հիշյալ մարմինների լիազորությունների տիրույթում»:

2. ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ

ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում Սահմանադրական դատարանի կողմից իրականացվող հիմնական ծախսային ուղղությունը ՍԴ ապարատի պահպանման ծախսերն են /«Հ սահմանադրական դատարանի մասին օրենք»/:

Ծախսերը իրականացվում են ՀՀ սահմանադրական դատարանի գործունեության ապահովման նպատակով:

3. ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼԻՔ ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ

3.1. Պարտադիր և հայեցողական ծախսերը

ՀՀ սահմանադրական դատարանի պարտադիր ծախսերն ուղղված են դատարանի գործունեության ապահովմանը: Այն ընդգրկում է

1. ՀՀ սահմանադրական դատարանի գործունեության և սահմանադրական արդարադատության ապահովում միջոցառումը:
2. ՀՀ սահմանադրական դատարանի պահուստային ֆոնդ միջոցառումը:
3. Սահմանադրական դատարանի տեխնիկական հագեցվածության ապահովում միջոցառումը:

3.2. Գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորությունները

ՀՀ սահմանադրական դատարանի կողմից 2024-2026թթ-ի ընթացքում իրականացվելու է «1092. ՀՀ սահմանադրական դատարանի գործունեության ապահովում» ծրագիրը, որի ծախսային պարտավորությունները 2024թ-ի համար

կազմում են 877517.3 հազ. դրամ, 2025 թվականին՝ 871369.7 հազ. դրամ և 2026թվականին՝ 875035.4 հազ. դրամ:

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվելու են հետևյալ միջոցառումները՝

«11001. ՀՀ սահմանադրական դատարանի գործունեության և արդարադատության ապահովում», որի համար պետական բյուջեից նախատեսվում է ֆինանսավորում՝ 2024թ-ին 851661.1 հազ. դրամ, 2025թ-ին՝ 854284.0 հազ. դրամ, 2026թ-ին՝ 857877.8 հազ. դրամ:

«11002. ՀՀ սահմանադրական դատարանի պահուստային ֆոնդ», որի համար պետական բյուջեից նախատեսվում է 2024թ-ին՝ 17206.2 հազ. դրամ, 2025թ-ին՝ 17085.7 հազ. դրամ և 2026թ-ին՝ 17157.6 հազ. դրամ

«31001. ՀՀ սահմանադրական դատարանի տեխնիկական հագեցվածության ապահովում», որի համար պետական բյուջեից նախատեսվում է 2024թ-ին՝ 8650.0 հազ. դրամ:

ՀՀ սահմանադրական դատարանը գոյություն ունեցող պարտավորությունների գծով ծախսային խնայողություններ չունի:

3.3. Նոր նախաձեռնությունները

Սահմանադրական դատարանը նոր նախաձեռնություններ չունի:

4. ՈՉ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ ՄՊԱՍՎՈՂ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԸ

ՀՀ սահմանադրական դատարանը ոչ բյուջետային աղբյուրներից սպասվող եկամուտներ չունի:

5. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐԸ/ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Սահմանադրական դատարանի գործունեությունը համահունչ է ՀՀ կառավարության որդեգրած զարգացման քաղաքականությանը:

6. ՄԻՋՈՒՄՆԱՅԻՆ (ԽԱՉՎՈՂ) ԲՆՈՒՅԹԻ ԱՌԱՆՁԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐԸ/ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Սահմանադրական դատարանի գործունեության ապահովում ծրագրի /1092/ Սահմանադրական դատարանի գործունեության և սահմանադրական արդարադատության ապահովում միջոցառումը /11001/ իր գործունեությամբ աջակցում է հասարակության արժանապատիվ կյանքի պայմանների բարելավմանը, միջազգային իրավունքի հիման վրա պետությունների հետ բարիդրացիական, փոխշահավետ հարաբերությունների հաստատմանն ուղղված արտաքին քաղաքականության իրականացմանը:

7. ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ՝ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ ՍՏԱՑՎՈՂ ՎԱՐԿԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐԻ ՀԱՇՎԻՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼԻՔ ԾՐԱԳՐԵՐԸ/ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Սահմանադրական դատարանը վարկերի և դրամաշնորհների հաշվին իրականացվելիք ծրագրեր կամ միջոցառումներ չունի:

8. ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄ

2024-2026թթ ժամանակահատվածի համար ՍԴ-ի ֆինանսական պահանջները համապատասխանում են գոյություն ունեցող պարտավորություններին և նոր նախաձեռնություններ չեն նախատեսվում: 2024թ-ին ՍԴ-ն պետ բյուջեից նախատեսում է 877517.3 հզ. դրամ, 2025թ-ին՝ 871369.7 հզ. դրամ, իսկ 2026թ-ին՝ 875035.4 հզ. դրամ ֆինանսավորում:

9. ՀԱՅՏԻ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ՌԻՍԿԵՐԸ

Հայտով ներկայացված ցուցանիշները հիմնականում իրադրական են և հիմնվում են նախորդ տարիների փորձի վրա:

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ